

OCHRANA OPRÁVNENÉHO DEDIČA A VYDEDENIE

Literatúra: Občiansky zákonník par.485 - 486

Nepравý dedič

Ak sa **po prejednaní dedičstva zistí, že oprávneným dedičom je niektorý iný**, je povinný ten, kto dedičstvo nadobudol, vydať oprávnenému dedičovi majetok, ktorý z dedičstva má, podľa zásad o bezdôvodnom obohatení tak, aby nemal majetkový prospech na ujmu pravého dediča.

Toto platí aj vtedy, ak dedičstvo pripadlo štátu. Znamená to, že oprávnený dedič sa môže dožadovať, aby majetok poručiteľa, ktorý pripadol štátu z titulu odúmrte, mu bol vydaný.

Nepравý dedič má právo, aby mu oprávnený dedič nahradil náklady, ktoré na majetok z dedičstva vynaložil; takisto mu patria úžitky z dedičstva. Ak však vedel alebo mohol vedieť, že oprávneným dedičom je niekto iný, má právo len na náhradu nevyhnutných nákladov a je povinný oprávnenému dedičovi okrem dedičstva vydať i jeho úžitky.

V ustanovení § 485 je upravená výnimočná situácia, keď výsledkom konania o dedičstve je právoplatné uznesenie súdu, podľa ktorého dedičstvo nadobudnú iné osoby ako skutoční dedičia. Nepравý dedič má povinnosť vydať dedičstvo oprávnenému dedičovi. Postup tohto vydania neoprávnené nadobudnutého majetku spravuje ustanovenie o bezdôvodnom obohatení (§ 451). Toto právo oprávneného dediča proti nepravému dedičovi sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej lehote, ktorá začne plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, ktorým bolo dedičské konanie skončené.

Nepравému dedičovi zákon priznáva nárok na náhradu nákladov vynaložených na udržiavanie a zhodnotenie majetku z dedičstva a na úžitky z dedičstva.

Nepравý dedič má právo uplatniť uvedené nároky v rozsahu len za predpokladu, že nevedel, alebo nemohol vedieť, že oprávneným dedičom je niekto iný. V opačnom prípade, ak vedel alebo nemohol nevedieť stráca nárok na úžitky z dedičstva a musí ich vydať oprávnenému dedičovi, jednak sa jeho nárok na náhradu nákladov obmedzuje len na nutné náklady vynaložené a udržiavanie a zhodnotenie majetku z dedičstva.

Kto dobromyseľne niečo nadobudol od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, je chránený tak, ako keby to bol nadobudol od oprávneného dediča.

Ochrana sa priznáva aj tomu, kto dobromyseľne niečo nadobudol od nepravého dediča, ktorému bolo dedičstvo potvrdené, je chránený, tak ako keby to bol nadobudol od oprávneného dediča. Takýto nadobúdateľ nemusí majetok vydať za predpokladu, že ho nadobudol v dobrej viere a zároveň ide o dedičstvo, ktoré bolo nepravému dedičovi potvrdené súdom. Ak by ale nadobúdateľ majetku po nepravom dedičovi vedel, alebo podľa okolností mal vedieť o tom, že majetok po poručiteľovi mal pripadnúť inému dedičovi, zákonnú ochranu nedostane.

DEDIČSKÁ NESPÔSOBILOSŤ A VYDEDENIE

Nededí ten:

- kto sa dopustil úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom
- dopustil sa zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiťelovej poslednej vôle.

Môže však dediť, ak mu poručiťel tento čin odpustil.

Poručiťel môže vydediť potomka len z dôvodov, ktoré predkladá občiansky zákonník v § 469a.

Týmito dôvodmi sú:

- potomok v rozpore s dobrými mravmi neposkytol potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,
 - potomok o poručiťela trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať – tu sa ale musí skúmať, či potomok vôbec mal možnosť záujem prejaviť, či o taký záujem vôbec poručiťel stál, či mu sám nebránil; v prípade, že poručiťelovi bol nezáujem zo strany potomka ľahostajný, potom tento dôvod použiť nemožno,
 - potomok bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka, – môže ísť aj o trest podmienený,
 - potomok trvalo vedie neusporiadaný život – napr. nadmerne požíva alkoholické nápoje či iné omamné látky, hrá hazardné hry apod.
- Pokiaľ to poručiťel v listine o vydedení výslovne stanoví, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na potomkov vlastných detí (teda vnúčatá, pravnúčatá,...).

Vydedenie z iných dôvodov je neplatné. Konkrétny dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení, ktorá musí mať formu potrebnú pre závet. Závet musí mať písomnú formu, inak je neplatný. Nie je vylúčené, aby vydedenie a závet tvorili súčasť jednej listiny. Dôvodné vydedenie zodpovedajúce požiadavkám zákona má za následok, že vydedený potomok sa nestane dedičom. Ak to poručiťel v listine o vydedení výslovne určí, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na potomkov dotknutého dediča.

Tak ako je závet jednostranným úkonom poručiťela, v ktorom táto osoba určuje, kto bude jej dedičom po jej smrti, tak listina o vydedení je jednostranným úkonom poručiťela, ktorou naopak poručiťel určuje, kto z jeho potomkov a z akého dôvodu dediť nebude.

Listina o vydedení **musí splňovať rovnaké náležitosti ako závet** a navyše musí vždy obsahovať **aj dôvod vydedenia**. Môže byť spísaná vlastnou rukou, alebo vykonaná v inej písomnej podobe a poručiťelom za účasti dvoch svedkov podpísaná. Môže byť i vyhotovená aj v sprísnenej allografnej podobe – za účasti troch svedkov, pokiaľ nevie či nemôže poručiťel čítať či písať. Pre listinu o vydedení je možné tiež použitie notárskeho zápisu. V listine o vydedení musí byť uvedený deň, mesiac a rok, kedy bola podpísaná, inak je neplatná. Listina o vydedení sa zruší tým, že sa zničí listina, na ktorej je napísaná.

Listina o vydedení môže existovať ako vedľa závetu, tak i v prípade, že závet spísaný nie je. Ak totiž nebude vôbec závet spísaný, prichádza na rad zákonná dedičská postupnosť a ako prví v rade sú potomkovia. A práve potomkov jediných sa vydedenie môže týkať. Ak je spísaný závet, potom sa potomkovia považujú za neopomenuteľných dedičov, z čoho vyplýva že, maloletým potomkovia musia dostať toľko, koľko by im náležalo zo zákona a plnoletým potomkom aspoň polovica ich zákonného podielu. Pokiaľ závet tomuto odporuje,

je celý (či jeho časť) neplatný. Vydedení je potom cestou, akou sa poručiteľ môže problémom s neopomenuteľnými dedičmi vyhnúť.

LISTINA O VYDEDENÍ

*Ja, podpísaná **Emília Šoltésová**, nar. 21.januára 1931 bytom v Bratislave, Štúrova ulica č. 5, v súlade so znením ustanovenia § 469a ods. 1 písm. a) Občianskeho zákonníka týmto pre prípad svojej smrti*

vyded'ujem

***syna Eduarda Šoltésa**, nar. 12. decembra 1973, bytom v Žiline, Masarykova č. 15 z nasledujúcich dôvodov:*

Môj syn Eduard Šoltés mi svojím správaním dlhodobo a opakovane v rozpore s dobrými mravmi neposkytol potrebnú pomoc v chorobe a v starobe. Pred šiestimi rokmi mi bola diagnostikovaná rakovina a choroba zanechala na mojom zdravotnom stave vážne následky, predovšetkým výrazne zníženú mobilitu. Som odkázaná na pomoc iných osôb, od smrti môjho manžela pred 5 rokmi je to najmä pomoc susedov. Napriek tomu, že syn mal vedomosť o mojom vážnom zdravotnom stave neprejavuje o moje potreby žiadny záujem. Nebol ma navštíviť ani jediný raz za posledných 5 rokov, hoci som ho o to opakovane písomne žiadala.

Určujem, že dôsledky vydedenia sa vzťahujú len na osobu môjho syna Eduarda Šoltésa, ako môjho potomka v priamom rade.

Toto vyhlásenie som spravila slobodne a vážne, bez akéhokoľvek donútenia a tiesne. Zároveň prehlasujem, že som si plne vedomá právnych následkov spojených s touto listinou o vydedení.